

Enquête over taalstudie in het Middelbaar Onderwijs 1978

Naam van de informant:

Geslacht:

Aantal jaren beroepspraktijk:

-Nederlands:

-Andere vakken:

In welke jaren van het MO hebt u tot nu toe Nederlands gegeven?

(geef telkens aan hoelang dat geweest is):

-1e-2e jaar

-3e-4e jaar

-5e-6e jaar

Gedane studiën: licentiaat - regent (schrapen wat niet toegepast is)

Hebt u in de laatste 3 jaar nog bijscholing gehad?

zo ja:

-welke?

-waar?

-hoe lang?

Wilt u de enquête op de volgende manier bekijken: er worden geen vragen gesteld, alleen maar stellingen geformuleerd i.v.m. wat traditioneel onder de noemer taalstudie begrepen wordt: zowel de theoretische kennis van taalverschijnselen als de praktische taalbeheersing van de leerlingen; een strikt onderscheid tussen die twee wordt althans formeel niet gemaakt.

Legenover elke stelling kunt u uw houding bepalen: bent u het onvoorwaardelijk met die stelling eens, dan zet u een kruisje in het eerste (meest linkse) vakje van het rasterje; bent u het er (eventueel met enige reserve) wel mee eens, dan komt het kruisje in het tweede vakje. Bent u het er eerder oneens mee, dan vult u het 3e vakje in, en bij absolute afkeuring van de stelling het 4e. De waarde van de vakjes is dus:

++ + - --
[][][][]

Het is mogelijk dat u de stelling in kwestie niet kunt beoordelen of dat u echt geen mening hebt; in dat geval vult u niets in. Het is mogelijk om bij uitspraken i.v.m. specifieke doelstellingen meer dan een daarvan van dezelfde waarde te voorzien; b.v. als u onder vraag 3 zowel a als b en d heel valabel vindt, zet u telkens een kruis in het eerste vakje van het overeenkomstige raster. De vragenlijst is niet verder in hoofdstukken onderverdeeld, maar sluit aan bij een aantal traditionele inzichten en meer recente theorieën i.v.m. doelstellingen van het moedertaalonderwijs. Tenzij anders vermeld gelden de vragen de praktijk in het middelbaar onderwijs.

Bepaal uw houding ten opzichte van de volgende stellingen:

1. Literatuur- en cultuurstudie enerzijds en taalstudie anderzijds zijn in de praktijk van het MO eigenlijk twee verschillende vakken.

--	--	--	--

2. Literatuur- en taalbeschouwing zouden beter door twee verschillende specialisten gegeven worden.

--	--	--	--

3. De traditionele zinsontleding, met studie van zinsdelen en woordsoorten, is belangrijk:

a. omdat daardoor het taalinzicht van de ll. bevordert wordt

--	--	--	--

b. omdat het een goede denkscholing is (scholing van het formele, abstracte denken), net zoals b.v. wiskunde

--	--	--	--

c. omdat het de taalvaardigheid (spreken, luisteren, lezen, schrijven) bevordert

--	--	--	--

d. omdat het een hulp is voor de ll. om correct taalgebruik te bereiken

--	--	--	--

e. omdat het voor de ll. een hulp is bij het leren van vreemde talen

--	--	--	--

f. omdat het een hulp voor de leraar is bij de correctie van opstellen e.d.

--	--	--	--

g. omdat het een goede voorbereiding is op wetenschappelijk onderwijs aan de universiteit

--	--	--	--

4. Een aangepaste versie van de TGG (met vooral aandacht voor het verschil tussen oppervlakte- en diepteconstructuur) is belangrijk om dezelfde redenen, nl.:

a.

b.

c.

d.

e.

f.

g.

5. Het grammatica-onderwijs levert eigenlijk geen behoorlijke resultaten op

a. omdat de schoolgrammatica het begripsvermogen van de ll. te boven gaat

--	--	--	--

b. omdat de ll. het in de grammatica geleerde toch niet kan toepassen

--	--	--	--

c. de (school)grammatica niet het taalgebruik beschrijft maar het abstracte taalsysteem

--	--	--	--

d. de bestaande schoolgrammatica's didactisch niet deugen

--	--	--	--

e. de ll. gewoonweg geen interesse kunnen hebben voor schoolgrammatica

--	--	--	--

f. omdat het niet is ingebouwd in een algemene theorie over taalbeschouwing

--	--	--	--

6. De schoolgrammatica moet behouden blijven op het studieprogramma

a. van het Lager Onderwijs

--	--	--	--

b. van het Middelbaar Onderwijs

--	--	--	--

7. Een speciaal onderdeel van het vak Moedertaal moet gereserveerd worden voor een introductie tot de TGG
- in de determinatiegraad (of hogere cyclus) van het hele MO (inclusief technische richtingen)
 - in de laatste jaren van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (dus alle richtingen behalve de technische)
 - als een soort van keuzevak in de determinatiegraad
8. Oefeningen in fonetisch schrift zijn belangrijk:
- omdat het de ll. zin voor nauwkeurigheid bijbrengt (waarnemen en weergeven van kleine verschillen)
 - omdat het de ll. helpt bij het verwerven van een onberispelijke uitspraak
 - omdat het een hulp is bij het vreemdetalenonderricht
9. Kennis van de spraakorganen is belangrijk:
- voor het verbeteren van uitspraakfouten
 - eventueel voor het wegwerken van spraakgebreken (lispelen e.d.)
10. Oefeningen in fonetisch schrift moeten op het programma moedertaal van het MO voorkomen
11. Anatomische studie van de spraakorganen moet op het programma moedertaal van het MO voorkomen
12. Als onderdeel van een keuzevak moderne grammatica (zie vraag 7c) moet ook fonologie op het programma genomen worden.
13. De externe geschiedenis van het Nederlands (verspreiding, wisselend belang van regionale varianten, enz.) is een belangrijk onderdeel van de cultuurgeschiedenis van de Nederlanden, en moet dus op het programma moedertaal voorkomen
14. In het MO moet de plaats van het Nederlands besproken worden:
- tussen de Indogermaanse talen
 - t.o.v. de Germaanse talen (vooral t.o.v. Duits en Engels)
15. De verschillende fases in de geschiedenis van het Nederlands moeten in het MO besproken worden
16. Een (korte) linguïstische beschrijving van de belangrijkste kenmerken van die fases is in het programma op z'n plaats
17. Het is voor de ll. belangrijk en/of interessant inzicht te hebben in de evolutie van:
- de woordenschat (hoe is die in de loop van de eeuwen tot stand gekomen en geëvolueerd?)
 - de klankleer (welke soorten van klankwijziging komen voor)
 - de syntactische structuur van de taal
18. Het is voor de ll. belangrijk dat ze inzicht hebben in de heel recente evolutie van de woordenschat
- in hun dialect (b.v. door ontleening aan het Frans, aan de algemene taal, aan andere dialecten)
 - in de algemene taal (b.v. door nieuwvorming.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

19. In het MO moet aandacht besteed worden aan de etymologie van de woorden
- omdat het een interessante uitbreiding is van de culturele begeerte van de ll.
 - omdat een uitbreiding van hun taalvermogen verwacht mag worden (b.v. door de systematische studie van Griekse en Latijnse wortels in vreemde woorden)
 - Omdat het inzicht geeft in verschijnselen van taalverandering
20. Bij het beoordelen van de geschreven taal van de ll. moet aandacht besteed worden:
- aan correcte toepassing van de spellingsregels
 - aan toepassing van de voorkeurspelling
 - aan consequente toepassing van ofwel de progressieve ofwel de voorkeurspelling
 - aan correct gebruik van de woordenschat
 - aan het vermijden van gallicismen en barbarismen
 - aan het aangepaste gebruik van de woordenschat (d.w.z. gebruik van woorden met hun juiste stijl- en registerwaarde)
 - aan syntactische en morfologische correctheid
 - aan de logische structuur van de tekst
21. Bij het beoordelen van de spreektaal van de ll. moet aandacht besteed worden aan:
- de fonetische correctheid (overeenstemming met de norm van de algemene taal)
 - het correcte gebruik van de woordenschat (d.i. in overeenstemming met de norm van het AN)
 - de aangepastheid van de woordenschat aan de situatie
 - de syntactische en morfologische correctheid
 - de vaardigheid om ideeën precies over te dragen
 - de vaardigheid om in te spelen op wat anderen zeggen
22. De theoretische studie van taalringen en groepstalen is belangrijk
- voor de algemene culturele vorming van de ll.
 - om het inzicht in de sociale geleerdheid van de taal
 - omdat daardoor de actieve en passieve woordenschat van de ll. gestimuleerd wordt
23. De theoretische studie van de geografische geleerdheid van de taal is belangrijk:
- voor de algemene culturele vorming van de ll.
 - om de ll. inzicht bij te brengen in de verhouding taal-maatschappij
 - om de ll. inzicht bij te brengen in de waarde en de plaats van sociale en regionale taalvormen
 - om de ll. inzicht bij te brengen in de waarde en de plaats van een algemene standaardtaal
24. Een opgave van het MO is de ll. vertrouwd te maken (via bandopname e.d.) met dialecten die ze van huis uit niet spreken

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

25. Tot de doelstellingen van het spreekonderwijs op de middelbare school behoort:
- de vaardigheid van de ll. in hun eigen huistaal te bevorderen (wat die ook is)
 - de vaardigheid van de ll. in de algemene omgangstaal te bevorderen
 - de bereidheid van de ll. te stimuleren om naar allerlei afwijkende taalvormen te luisteren
 - de ll. te leren die taalvorm (standaardtaal of dialect) te kiezen die het best past in de gegeven communicatieve situatie
 - de vaardigheid om met anderen te communiceren te bevorderen, ongeacht de taal waarin dat gebeurt.
 - de leerlingen te leren een bovenregionale taal te hanteren, zonder de eis dat die aan de norm van het AN beantwoord

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

26. Het is niet verantwoord om de ll. in het gebruik van hun dialect te oefenen:
- omdat ze dat niet nodig hebben (die taalvorm oefenen ze al genoeg in het dagelijks leven)
 - de algemene taal veel rijker is aan uitdrukkingsmogelijkheden en dus het intellectuele leven beter kan stimuleren
 - beheersing van de standaardtaal door de moderne maatschappij gebiedt wordt, en dus zoveel mogelijk geoefend dient te worden
 - niet alle ll. hetzelfde dialect spreken, en het taalgebruik van sommigen de lachlust van de anderen kan opwekken, wat alleen maar tot discriminatie kan leiden.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

27. Het is niet verantwoord van de ll. te vragen dat ze de standaardtaal gebruiken:
- omdat dat een onverantwoorde beoordeling meebrengt van degenen die die taalvorm van huis uit spreken
 - omdat degenen die de standaardtaal van huis uit niet spreken hun mond niet meer durven opendoen

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

28. De gesproken algemene taal die de leraar van de ll. eist moet zijn:
- beschaafd
 - vlot (onderhoudend, ongekunsteld)
 - verzorgd (d.i. de ll. moet grammaticaal correct spreken, met volledige zinnen, enz.)

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

29. De ll. moet vanuit het onderwijs het inzicht meekrijgen dat:
- dialecten onbeschaafd zijn en daarom in het openbaar leven ongeschikt
 - dialecten naast de algemene taal een rol in het communicatieproces kunnen vervullen
 - het gebruik van dialect tussen mensen uit verschillende streken tot niet- of verkeerd verstaan leidt
 - het openbaar leven zo gestructureerd is dat iedereen een regionaal dialect zou moeten kunnen hanteren
 - het openbaar leven zo gestructureerd is dat iedereen de standaardtaal zou moeten kunnen hanteren

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

- voordeelen tegenover taalvormen (plaatselijk dialect, andere dialecten, standaardtaal) in de grond terug te voeren zijn op voordelen tegenover de groepen van mensen die die taalvormen hanteren

--	--	--	--	--

30. Speciale taalcompensatieprogramma's ten behoeve van cultureel achterstaande kinderen zijn
- nuttig, omdat die kinderen via de taal in contact komen met hogere denkinhoud
 - nuttig, omdat ze ten minste de taalhandicap opheffen
 - eerder schadelijk, omdat ze geen succes kunnen hebben en dus eerder tot grotere frustraties zullen leiden.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

31. Literatuurstudie is geen doel op zich, maar moet opgevat worden als een onderdeel van de studie van (gesproken en geschreven) teksten

--	--	--	--	--

32. De studie van teksten is
- aanleiding om aan taalbeschouwing (grammaticaal, psychologisch, sociologisch) te doen
 - aanleiding om aan de studie van cultuur en geestesleven te doen

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

33. Taalstudie (grammatica, taalgeschiedenis, sociolinguïstiek, enz.) vormt een belangrijk onderdeel van het studiepakket, waaraan in het MO een belangrijk aantal uren besteed moet worden. Dat geldt meer speciaal (ook) voor:
- traditioneel grammatica-onderricht
 - grammatica-onderricht met de methode-Paarderkoper
 - grammatica-onderricht op TCG-basis
 - klankleer
 - historische taalkunde
 - sociale aspecten van de taal
 - het oefenen van de taalbeheersing (normatieve taalkunde)

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

34. Vergelijkende studie van moedertaal met ten minste één taal is zinvol binnen het kader van het moedertaal onderwijs

--	--	--	--	--

35. Er moet aandacht zijn voor de etymologie van namen
- plaatsnamen
 - persoonsnamen, 1. voornamen
2. achternamen

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

36. Het is belangrijk dat de leerling zelf de linguïstische terminologie leert hanteren

--	--	--	--	--